

Géczi János–Csányi Vilmos

Őszi kék

Athenaeum Kiadó, 2018, 336 oldal, 3999 Ft

Két, Arany Jánosi korban lévő okos ember baráti beszélgetésébe belehallgatni nem mindennapi élmény. Csányi Vilmos etológus a köztudattal ellentétben nem csak a *Kutyák, szőrös gyerekek* népszerű könyv szerzője, számos szakmai publikációja mellett szépirodalmat is ír. Az *Őszi kék – élet történet konstrukció* című könyvben beszélgetőtársa, egy barát, kolléga, Géczi János író, biológus, egyetemi docens.

Az Athenaeum Kiadó gondozásában megjelent beszélgetőkönyv intellektuális utazásra hív: két homo sapiens próbál átlépni az emberi megismerés korlátain. A „bevezető fecsegés” után nyolc fejezet következik, életről és halálról, alkotásról és kudarcról, arról, amit megérthetünk és amit sohasem érthetünk meg. Mihez kezdenénk, ha holnaptól ezer évig élhetnénk? Hogyan ad értelmet az ember saját, pillanatnyi létének a földi élet végtelen folyamatában? De szót ejtenek olyan témákról is, mint például az utazás, a főzés, a kert, a barátság – ezekről is lebilincselően, sokoldalúan. Természetesen állattörténeteket is megosztanak, szóba kerül egy Zebulon nevű növényevő és levegőből lélegző hal, meg persze Csányi kutyái, Bukfenc, Jeromos,

A megismerés korlátai

Szepesi Dóra könyvajánlója

Janka, valamint Buborék és Dugó – Géczi János kutyái. Az etológus szerint a kutyák idővel elkezdenek beszélni és akkor többet megtudhatunk róluk, mert azt remélhetőleg ma már a közgondolkodás is elfogadja, hogy az állatok is gondolkodnak. Nem nyelvben, hanem képekben, mint az autisták legtöbbje. Fény derül arra is, hogy Csányi Vilmos utazásai alkalmával azért járja az állatkerteket, mert kíváncsi, hogy az adott kultúra miként fogadja az állatokat, hogyan különíti el őket, mennyire enged közel hozzájuk, illetve mennyire veszi tekintetbe az állatok saját igényeit. Nagyon tetszik, ahogyan a kertről nyilatkoznak: egy kert szemlélésekor az élet térben-időben zajló láncfolyamatát élhetjük át. Nyilvánvaló lesz, hogy csakis változás létezik, az állandó leépülés és felépülés, és azok pillanatai. Az ember élete is ilyen. Egy kertésznek ez a folyamat teljesen egyértelmű. Ha figyeljük a virágokat és a növényeket; a csíranövény eleinte még ki se búj a magból, aztán kifejlődik és majd' egy év, mire megjelenik rajta a virág. A kert egésze, szépsége egy év alatt úgy tárul föl, hogy közben el is múlik. Ezek után már meg sem lepődik az olvasó egy különös szemponton,

miszerint a kertben a panoráma egyáltalán nem érdekli őket, mert a kert a növénystruktúrába való bezárkózást szolgálja, ahonnan nem is akarnak kilátni.

Beszélgetés közben a megszerzett tudásukra, az emlékezetükre hagyatkoznak, és egyetértenek abban, hogy a memóriával korunkban is törődni kellene. Milyen kár, hogy manapság az iskolában úgy gondolják, a memoriter valami szörnyű dolog! Pedig a memória ugyanúgy tréningre szorul, mint az izmok. A gondolkodási struktúrák nem sokat érnek, ha nincs tartalom, amivel kitöltésük őket. Az archaikus társadalmakban nem létezett írás, külső memóriatárolás, a közösség legfőbb kincsének az öregek memóriája bizonyult. Szellemesen ellamentálgatnak a könyvben még arról is, mi lenne, ha hosszan élnénk. Milyen érdekes lenne, például ha elmennénk a háromszáz éves Géczi bácsihoz és megnéznénk, éppen milyen verseket írt! Végezetül egy jó tanács még Csányi Vilmostól: öregségben olyan feladatokat érdemes találni, amelyek serkentenek, hogy foglalkozz velük. Számára a kert a feladat. Nem bírja elviselni, hogy az állatok, a növények szenvedjenek.